

Dosarul nr. 2ra-1586/19

Prima instanță - (Judecătoria Drochia, sediul Rîșcani) jud: M. Sajin

Instanța de apel - (Curtea de Apel Bălți) jud: A. Corcenco, D. Stănilă, D. Corolevschi

DECIZIE

16 octombrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătoriai

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Nina Vascan
Victor Burduh
Dumitru Mardari

examinând recursul declarat de Alina Bucica, reprezentată de avocatul Diana Sanduleac,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Alina Bucica împotriva lui Sergiu Grîu și Tatiana Grîu, intervenienți accesorii Primăria orașului Rîșcani și Inspekția Teritorială în Construcții Nord, cu privire la înlăturarea neajunsurilor la construcția anexei, demolarea construcției anexe și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 28 martie 2019 a Curții de Apel Bălți,

c o n s t a ț ă:

La 7 decembrie 2016, Alina Bucica, reprezentată de avocatul Diana Sanduleac, s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva lui Sergiu Grîu și Tatiana Grîu, prin care a solicitat să fie obligați pârâții să înlătore neajunsurile la construcția anexei la bunul imobil situat în or. Rîșcani, str. Independenței, 21/10 conform documentației de proiect și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, s-a indicat că reclamanta este proprietara apartamentului situat în or. Rîșcani, str. Independenței, 21, ap. 14, fapt confirmat prin certificatul eliberat de Oficiul Cadastral Teritorial Rîșcani la 23 noiembrie 2002.

La sfârșitul anului 2014, Alina Bucica a avut o înțelegere cu vecinii de bloc Sergiu Grîu și Tatiana Grîu, care sunt proprietarii apartamentului situat cu un etaj mai jos, ca împreună să poată obține certificatul de urbanism și autorizația de construire, pentru construcția anexelor la apartamentele pe care le dețin cu drept de proprietate.

Astfel, la sfârșitul anului 2014 Alina Bucica a început să perfecteze actele pentru construcția anexei la apartamentul pe care îl deține cu drept de proprietate, la 27 octombrie 2014 a încheiat contractul nr. 713 pentru elaborarea datelor inițiale pentru construcția anexei și a achitat suma de 363,06 lei, apoi s-a adresat la Primăria or. Rîșcani pentru a primi certificatul de urbanism pentru proiectare.

După primirea certificatului de urbanism, a încheiat contractul nr. 13 din 17 martie 2015 cu ÎI „Costaş Liviu” pentru elaborarea proiectului individual pentru construcția anexei.

La fel a fost perfectată documentația de proiect aprobată de arhitectorul-șef al raionului Rîșcani.

S-a invocat că după perfectarea tuturor actelor necesare pentru construcția anexei, la 19 octombrie 2016 Alina Bucica a primit autorizația de construire, însă nu poate să construiască anexa deoarece vecinul Sergiu Grîu a ridicat anexa cu abateri de la proiect.

S-a menționat că încercările întreprinse de reclamantă să soluționeze litigiul în mod extrajudiciar, nu s-au soldat cu rezultat pozitiv.

La 23 aprilie 2018, Alina Bucica, reprezentată de avocatul Diana Sanduleac, a depus cerere de concretizare a pretențiilor, prin care a solicitat: să fie obligați pârâții Sergiu Grîu și Tatiana Grîu să demoleze construcția anexă la bunul imobil situat în or. Rîșcani, str. Independenței, 21/10 și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 18 octombrie 2018 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani, cererea de chemare în judecată depusă de Alina Bucica împotriva lui Sergiu Grîu și Tatiana Grîu, intervenienți accesorii Primăria orașului Rîșcani și Inspecția Teritorială în Construcții Nord, s-a respins ca neîntemeiată.

S-a încasat de la Alina Bucica în beneficiul lui Sergiu Grîu cheltuielile de judecată pentru asistența juridică în mărime de 3 000 lei.

La 16 noiembrie 2018 Alina Bucica, reprezentată de avocatul Diana Sanduleac, a contestat cu apel hotărârea primei instanțe, solicitând casarea ei, cu pronunțarea unei hotărâri noi prin care acțiunea să fie admisă integral.

Prin decizia din 28 martie 2019 a Curții de Apel Bălți, s-a respins apelul declarat de Alina Bucica și s-a menținut hotărârea din 18 octombrie 2018 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani.

La 25 iunie 2019, prin intermediul oficiului poștal, Alina Bucica, reprezentată de către avocatul Diana Sanduleac, a declarat recurs împotriva deciziei din 28 martie 2019 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei hotărâri noi prin care acțiunea să fie admisă.

În motivarea recursului a reiterat circumstanțele expuse în fața instanțelor de judecată ierarhic inferioare, insistând că soții Sergiu și Tatiana Grîu au încălcat documentația de proiect, au fost recunoscuți vinovați de acest fapt, precum și faptul că construcția în starea în care este nu poate fi finisată.

Totodată a notat că i-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 CEDO, în conformitate cu care, instanța de judecată trebuie să răspundă la toate argumentele și motivele care au stat la baza cererii de chemare în judecată.

La fel, a menționat că de către instanțele de judecată a fost neglijată expertiza extrajudiciară nr. 119 din 17 aprilie 2018.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Bălți a pronunțat decizia contestată la 28 martie 2019, recursul fiind depus la 25 iunie 2019, prin intermediul oficiului poștal (f.d. 53, vol. II).

Astfel, se constată că recursul înaintat de Alina Bucica, reprezentată de către avocatul Diana Sanduleac, a fost declarat în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 9 iulie 2019 în adresa intimațiilor a fost expediată copia recursului declarat de Alina Bucica, reprezentată de avocatul Diana Sanduleac, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței la recurs.

În termenul stabilit intimației nu și-au valorificat dreptul procedural respectiv și nu au depus referință.

Prin încheierea din 9 octombrie 2019 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Alina Bucica, reprezentată de avocatul Diana Sanduleac a fost considerat admisibil.

În conformitate art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Conform art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Art. 444 din Codul de procedură civilă, prevede că recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Verificând materialele cauzei, în raport cu argumentele invocate în recurs și în coroborare cu normele de drept aplicabile la caz, Colegiul consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți, din considerentele ce succed.

Din suportul probatoriu prezent la materialele cauzei, Colegiul constată că la 7 decembrie 2016, Alina Bucica, reprezentată de avocatul Diana Sanduleac, s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva lui Sergiu Grîu și Tatiana Grîu, solicitând: să fie obligați pârâții să înlăture neajunsurile la construcția anexei la bunul imobil situat în or. Rîșcani, str. Independenței, 21/10 conform documentației de proiect și compensarea cheltuielilor de judecată. (vol. I, f.d. 3-4)

Ulterior, la 23 aprilie 2018, în cadrul ședinței de judecată (vol. I, f.d.187 verso), Alina Bucica, reprezentată de avocatul Diana Sanduleac, a depus cerere de concretizare a pretențiilor (vol. I, f.d. 162), prin care a solicitat: să fie obligați pârâții Sergiu Grîu și Tatiana Grîu să demoleze construcția anexă la bunul imobil situat în or. Rîșcani, str. Independenței, 21/10 și compensarea cheltuielilor de judecată.

Judecând cauza, prima instanță prin hotărârea din 18 octombrie 2018 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani, a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată și a încasat de la Alina Bucica în beneficiul lui Sergiu Grîu cheltuielile de judecată pentru asistența juridică în mărime de 3 000 lei.

Ca urmare a examinării cererii de apel, instanța de apel, prin decizia din 28 martie 2019 a Curții de Apel Bălți, a respins apelul declarat de Alina Bucica și a menținut hotărârea din 18 octombrie 2018 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani.

Judecând recursul, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Art. 118 alin. (3) din Codul de procedură civilă stipulează că, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu dispozițiile art. 130 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

Conform art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

La rândul său, art. 240 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă prevede că, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admisibilitatea acțiunii.

Instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Prin prisma art. 241 alin. (1-6) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărârea în numele legii.

Hotărârea judecătorească constă din partea introductivă și partea dispozitivă. În cazurile prevăzute la art. 236 alin. (5), hotărârea judecătorească constă din partea introductivă, partea descriptivă, motivare și dispozitiv. Fiecare parte a hotărârii se evidențiază separat în textul acesteia.

În partea introductivă se indică locul și data adoptării, denumirea instanței care o pronunță, numele membrilor completului de judecată, al grefierului, al părților și al celorlalți participanți la proces, al reprezentanților, obiectul litigiului și pretenția înaintată judecății, mențiunea despre caracterul public sau închis al ședinței.

În partea descriptivă se indică succint pretențiile reclamantului, obiecțiile pârâtului și explicațiile celorlalți participanți la proces.

În motivare se indică: circumstanțele cauzei, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărârii.

În altă ordine de idei Colegiul notează că Codul de procedură civilă consacră principiul general după care orice hotărâre judecătorească trebuie să fie motivată și să reprezinte premisa pentru soluția din dispozitiv. Aceasta dispoziție este edictată atât în interesul unei bune administrări a justiției și încrederii ce trebuie să inspire justițiabililor, cât și pentru a se da instanțelor superioare posibilitatea de a controla judecata primelor instanțe.

Pentru satisfacerea acestui principiu, judecătorii fondului sunt datori să arate motivele de fapt și de drept care au format convingerea lor, să enunțe cele constatate și dovezile care au determinat-o.

Astfel, pentru ca hotărârea judecătorească să corespundă acestor cerințe, instanța de judecată, primordial, trebuie să identifice obiectul acțiunii civile, care-l formează pretențiile reclamantului față de pârât, adresate instanței de judecată în scopul apărării propriilor drepturi și care reies din raportul material-litigios și în privința cărora instanța de judecată urmează să se expună prin hotărâre.

Respectiv, instanței de judecată îi revine o deosebită atenție de a determina raportul material-litigios dintre părți întru constatarea corectă a specificului obiectului acțiunii civile și temeiului acestuia.

Subsecvent identificării raporturilor dintre părți, instanța de judecată urmează să stabilească obiectul probațiunii în cauza dedusă judecății, circumstanță care presupune în sine conturarea faptelor juridice prin care se justifică pretențiile și obiecțiile părților și fără de care este imposibilă soluționarea justă a litigiului.

La capitolul legalității hotărârilor instanței de judecată, CtEDO a statuat în repetate rânduri necesitatea motivării hotărârilor, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. CtEDO a menționat că este motivată în mod corespunzător o decizie care permite părților să facă uz efectiv de dreptul lor de a face apel (*Hirvisaari vs. Finlanda*).

În acest sens se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cerințele și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce în speță lipsește.

Colegiul remarcă că omiterea aspectului dat constituie o încălcare a art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, care garantează oricărei persoane dreptul la judecarea în mod echitabil a cauzei sale.

Instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre.

În prezenta cauză, toate solicitările au fost expuse de reclamant în cererea de chemare în judecată și cererea de concretizare a cerințelor.

Din conținutul cererii de concretizare nu reiese clar și expres că reclamantul ar fi renunțat la pretențiile din cererea inițială.

Pe parcursul examinării cauzei, reclamanta și reprezentantul acesteia au menționat expres despre faptul că susține integral cererea de chemare în judecată.

Astfel, se conturează concluzia că, deși cererea de concretizare a acțiunii nu are un conținut clar în ceea ce privește susținerea sau renunțarea la cererea inițială, fapt care ar putea într-un oarecare mod duce în eroare instanțele judecătorești, la caz rezultă în mod explicit că acțiunea inițială, în urmă depunerii cererii de concretizare, a fost în continuare susținută de reclamant.

În circumstanțele enunțate și contextul normelor de drept citate supra, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că hotărârile judecătorești pronunțate de instanțele ierarhic inferioare nu satisfac criteriile legalității și temeiniciei unui act judecătoresc deoarece nu relevă nici o concluzie asupra pretenției inițiale cu privire la obligarea pârâților să înlăture neajunsurile la construcția anexei la bunul imobil situat în or. Rîșcani, str. Independenței, 21/10 conform documentației de proiect, deși aceasta cu certitudine a fost înaintată și susținută în judecată.

Colegiul conchide că prin emiterea unor hotărâri superficiale, poate fi pusă în pericol însăși substanța dreptului individului la un proces echitabil în aspectul accesului la justiție garantat de art. 6 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, prerogativă care prezumă dreptul la o hotărâre motivată, instanța judecătorească fiind obligată a se expune asupra tuturor pretențiilor invocate de către acesta.

Or, în cazul în care instanța de judecată se abține de a cpda un răspuns special și explicit la cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat acțiunea posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a dreptului la un proces echitabil (cauza CEDO Hiro Balani vs. Spania, hotărârea din 9 decembrie 1994).

Ținând cont de imposibilitatea instanței de recurs de a corecta respectivele omisiuni și accentuând inexistența temeiurilor legale pentru a remite pricina spre rejudecare în instanța de fond (art. 432 alin. (3) lit. d) și f) din Codul de procedură civilă), Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție concluzionează asupra necesității remiterii cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că s-a constatat că hotărârile judecătorești pronunțate nu satisfac standardele procedurale ale legalității și temeiniciei unui act judecătoresc, omisiune care nu poate fi corectată de către instanța de recurs și având în vedere lipsa temeiurilor legale de a restitui cauza spre rejudecare în prima instanță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către Alina Bucica, reprezentată de avocatul Diana Sanduleac, a casa decizia din 28 martie 2019 a Curții de Apel Bălți și a remite cauza spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecare, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, să verifice circumstanțele importante, probele administrate și reexaminând cauza să emită o hotărâre legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al participanților la proces la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Alina Bucica, reprezentată de avocatul Diana Sanduleac.

Se casează decizia din 28 martie 2019 a Curții de Apel Bălți, în cauză civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Alina Bucica împotriva lui Sergiu Grîu și Tatiana Grîu, intervenienți accesorii Primăria orașului Rîșcani și Inspekția Teritorială în Construcții Nord, cu privire la înlăturarea neajunsurilor la construcția anexei, demolarea construcției anexe și compensarea cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța apel, la Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Tatiana Vieru

judecătorii

Maria Ghervas

Nina Vascan

Victor Burduh

Dumitru Mardari